

De Avonden in Spanje

Carmen Laforet: *Nada*. Uit het Spaans vertaald door Fenny Ebels. Menken Kasander & Wigman, 330 blz. € 24,50

Als een donderslag bij heldere hemel verscheen de 24-jarige Carmen Laforet in januari 1945 in de Spaanse literaire wereld. Zij werd de eerste winnares van de zojuist ingestelde premio Nadal, tot op heden een van de belangrijkste literaire prijzen van Spanje. Impact en strekking van Laforets debuutroman *Nada* (*Niets*), die nu in een wat stroef Nederlands is verschenen, zijn misschien het beste te vergelijken met die van Reves *De avonden*.

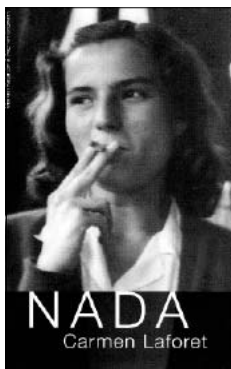
Net als dat boek beschrijft Laforet een moreel en materieel failliete samenleving waarin de spoken van de oorlog nog rondwaren – in het klein weer spiegeld in de alledaagse hel van de familie. Maar bij Laforet is het kerngezin ver te zoeken. Haar hoofdpersoon, de 18-jarige Andrea, komt in het begin van het boek aan in Barcelona om er te studeren. Ze krijgt onderdak in het huis van haar grootmoeder dat verder bewoond wordt door een sinistere en een diabolische oom en een bigotte tante, een schoonzus met haar zontje en een heksachtige dienstbode.

Een fantasiekomede is deze Spaanse variant van de Familie Monster allerminst. Tallozen woonden na de Burgeroorlog onder soortgelijke omstandigheden, door Laforet beschreven met een trefzeker realisme waarin ieder detail verkommering ademt. ‘Ze hadden er een soep op basis van

kokend water en broodkruimels, die ik heerlijk vond,’ laat zij de ik-persoon Andrea zeggen wanneer deze ten langen leste besloten heeft de maaltijden thuis te veruilen voor een gaarkeuken-resaurant. ‘Het was altijd dezelfde soep, geel gekleurd door de saffraan of rood door de paprikapoeder; maar op de „kaart” wisselde hij geregeld van naam.’

De fysieke schraalte wordt nog overtroffen door de morele erbarmelijkheid waarin Andrea’s familieleden – verkrampt, explosief en rancuneus – elkaars leven verwoesten, gevangen in een bedompt huis vol kapotte rommel

dat het evenbeeld vormt van het verwoeste land. Dwars door alle allegorie heen beschrijft Carmen Laforet met opmerkelijk rijpe scherpzinnigheid de gevoelens van Andrea, die de waanzin van haar thuis te verwerken krijgt, maar ook de verwarrende confrontatie met de rijkere milieus waarmee ze op de universiteit in contact

komt.

Aan het slot laat Laforet haar hoofdpersoon vertrekken naar Madrid, even bevrijd als zij zichzelf gevoeld moet hebben toen ze 21 jaar oud hetzelfde deed. Haar debuut kon ze nooit meer evenaren. Twee jaar geleden overleed ze, na een leven waarin ze zich steeds verder uit de openbaarheid had teruggetrokken. *Nada* resteert als die ene verpletterende roman waarmee ze de Spaanse *posguerra* een stem gaf en een blijvende plaats veroverde in de 20ste-eeuwse literatuur van het land.

GER GROOT